

TRØNDELAG STATSADVOKATEMBETER

Riksadvokaten
Postboks 8002 Dep
0030 Oslo

Deres ref.:
2017/00568-001HST015 690

Vår ref.:

Dato:
5. oktober 2017

TILRETTELAGTE AVHØR – TILSYN MED OG VURDERING AV POLITIETS OPPFØLGNING AV SAKER HVOR DET ER GJENNOMFØRT TILRETTELAGTE AVHØR

1. Innledende bemerkninger

1.1 Gjennomføring av undersøkelse/tilsyn

Det vises til brev av 7. April 2017 vedrørende tilsyn med politiets oppfølging av saker hvor det er gjennomført tilrettelagte avhør. I e-post av 8. september 2017 ble det gitt utsatt frist for Trøndelag statsadvokatembeters del. Med dette innleveres rapport i samsvar med denne fristen.

I forbindelse med vårt tilsyn av Trøndelag politidistrikt vinteren 2017, ble det gjennomført en delinspeksjon som dekker deler av det tilsynet vi nå er bedt om å utføre. Det vises til pkt. 1.2. I tillegg til det arbeidet som der ble utført er det nå foretatt en supplerende undersøkelse, jfr. pkt. 1.3

Totalt dekker de to undersøkelsene som nå er utført en gjennomgang av 57 saker. I tillegg er det gjennomgått en del tallmateriale for å se på gjennomsnittlig saksbehandlingstid m.m. I forbindelse med siste undersøkelse er det også gjennomført et møte med Trøndelag politidistrikt.

Vår hovedkonklusjon er at Trøndelag politidistrikt nå fremstår å ha gode ressurser og rutiner for å følge opp sakene med tilrettelagte avhør. Dette gjelder både i initialfasen med frister som distriktet måles på, og i den etterfølgende fasen. Det er ikke gjort funn som tilsier at fristene, og det fokus som er på måloppnåelse av disse, har negativ påvirkning på samlet saksbehandlingstid eller på prioriteringer av de alvorligste sakene. For ytterligere detaljer vises til pkt. 5

1.2 Delinspeksjon datert 19. april 2017

I mars/april gjennomførte Trøndelag statsadvokatembeter tilsyn rettet mot saker med tilrettelagte avhør med følgende oppsummering i rapporten av 19. april:

Besøksadr.
Prinsens gt. 1
7013 TRONDHEIM

Postadresse
Postboks 4733 Sluppen
7468 TRONDHEIM

Telefon 73199580
Telefaks 73199581
Org. nr. 974751577 / 971524758 Riksadvokaten
E-post post.trondelag@statsadvokatene.no

"Det er gjort mye for at denne sakstypen skal bli prioritert. Dette til tross, er det en rekke saker som fremdeles har for lang saksbehandlingstid. Dette gjelder særlig saker med positive påtaleavgjørelser.

Som tiltak for å sikre at denne sakstypen gis riktig prioritet gjennom hele straffesaksbehandlingen i politiet besluttet det at det må redegjøres for saksbehandlingstid i alle saker med over 120 dagers samlet saksbehandlingstid i påtegning til statsadvokaten fra 1. juni 2017 og frem til ny instruks gis. Dette vil skape større grad av bevissthet rundt saksbehandlingstiden og belyse årsakene til at det blir liggetid hos påtale. Statsadvokatembetet vil på sin side gå gjennom alle disse påtegningene og se etter sammenhenger.

Ledelsen må videre vurdere om det er tilstrekkelig påtaleressurs på dette saksfeltet i gamle Nord-Trøndelag evt. om det er andre måter å organisere saksfordelingen på.

Sakene med over 12 måneders saksbehandlingstid, jfr. pkt. 3.1 viser at det fremdeles må være utfordringer med kontroll på porteføljene til den enkelte. Det er nå et begrenset antall påtalejurister som har denne sakstypen og det bør være fullt ut mulig å ha full kontroll. Dersom enkelte av ulike årsaker ikke greier å håndtere sakene i sin portefølje må det foretas en omfordeling av de eldste sakene. Det skal ikke skje at en sak ligger hos påtale i over ett år. Dette forutsettes det at ledelsen lager rutiner for å unngå.

Pkt. 3.2.3 og vedlegg 2 bør gjennomgås av de påtaleansvarlige for sakstypen for positiv læring. "

Konklusjonene var basert på gjennomgang av 39 enkeltsaker og på tallmateriale fra alle påtaleavgjorte saker med tilrettelagte avhør i perioden 1. januar 2016 tom 16. februar 2017. Totalt dekket tilsynet 337 saker. For gjennomgang av tallmaterialet vises til tilsynsrapportens pkt. 3.1. Herfra nevnes imidlertid spesielt at *gjennomsnittlig saksbehandlingstid* for sakene i hele perioden var 201 dager, mens den for saker registrert etter 1. oktober 2015 var redusert til 143.

1.3 Supplerende undersøkelse for perioden 1. januar 2017 til 7. september 2017

For å kunne belyse alle problemstillingene som reises i brev av 7. April 2017 er det gjennomført en *gjennomgang av ytterligere 18 enkeltsaker*. Dette er saker registrert i perioden 1. Januar 2017 til 1. Juli 2017 og også denne gangen er oversikten utarbeidet av Erik Stølan ved Trøndelag politidistrikt. Det ble vurdert at saker etter 1. juli er kommet så kort i saksbehandlingstiden at de ikke vil gi nyttig informasjon inn i denne undersøkelsen. Igjen er utvelgelsen av saker gjort tilfeldig ved at hver 10. sak på oversikten er gjennomgått, uavhengig av avsnitt, etterforsker, påtaleansvarlig m.m.

I tillegg er *tallmaterialet gjennomgått*. Dette omfatter 221 saker. Positivt i denne gjennomgangen, er at en kan konstatere at *gjennomsnittlig saksbehandlingstid på påtaleavgjorte saker* nå er nede i 82 dager. For øvrig vises til pkt. 2.

Til slutt ble det gjennomført *et møte* med Trøndelag politidistrikt v/ seksjonsleder Per Morten Brobakke, avhørslederne på Hans Vang og på Trude Skogen fra hhv sør- og nord delen av politidistriktet, samt Inger Fisknes og Geir Ole Momyr. Fisknes er koordinator for sakstypen for nord delen av politidistriktet med tjenestested på Steinkjer, mens Momyr er leder for etterforskning på Sentrum politistasjon. I dette møtet var hovedfokuset på spørsmålet om det er tilstrekkelig ressurser på hhv etterforskning og påtale til å

behandle disse sakene, om fristene påvirker samlet saksbehandlingstid og kvalitet og på evt. rutiner for prioritering innad i saksgruppen.

2 Gjennomgang av tallmaterialet for perioden 1. januar 2017 til 7. september

I perioden 1. januar 2017 til 7. september 2017 er det registrert 221 saker med tilrettelagte avhør i Trøndelag politidistrikt, hvorav 116 saker var påtaleavgjort i løpet av perioden dvs. 52%.

Av de påtaleavgjorte sakene er 41 enkeltsaker registrert som ikke oppklart og 10 er av ulike grunner holdt utenfor statistikkgrunnlaget. Dette gir samlet sett 65 oppklarte saker, noe som gir en oppklaringsprosent på 61%.

Av de oppklarte sakene er det tatt følgende positive påtalevedtak:

4 forelegg
7 tiltalebeslutninger
3 tilståelsesdommer
2 sendt til Konfliktråd
1 påtaleunntatelse
17 totalt

Oppklaringsprosenten vurderes å være bra, mens graden av positive påtaleavgjørelser fremstår lav. Dette bør følges opp ved fremtidige inspeksjoner, herunder særlig bruken av henleggelseskoden intet straffbart forhold anses bevist og andre kvalifiserte henleggelseskoder. Av påtaleavgjorte saker er 36 % (42 saker) henlagt med denne typen henleggelseskoder. Den foreløpige gjennomgangen viser at bruken er jevnt fordelt mellom de ulike påtaleansvarlige.

Når det gjelder saksbehandlingstid på oppklarte saker utgjør den som nevnt 82 dager. Dette er en klar reduksjon fra tidligere, noe som tilsier at det er tilstrekkelig ressurs samlet sett i politidistriktet på disse sakene per i dag.

3. Gjennomgang av enkeltsaker - kartlegging og vurdering av oppfølging m.m.

3.1 Delinspeksjon datert 19. april 2017

Det vises til tilsynsrapporten pkt. 3.2 og vedlegg 1 og 2 til nevnte rapport.

Hovedfunnet er at det i liten grad har vært liggetid hos etterforsker, men at dette har vært en større utfordring på påtalesiden. Dette gjelder historisk sett særlig i gamle Nord-Trøndelag politidistrikt, hvor det i deler av perioden kun var en avhørsleder, som i tillegg jobbet i 80% stilling.

Nedgangen i saksbehandlingstid i perioden for dette tilsynet tilsa at innføringen av fristene knyttet til saker med tilrettelagte ga en relativ umiddelbar positiv effekt. Om dette skyldes fristene i seg selv, ressurstilførsel eller det at sakene ble ekstra prioritert pga ønsket om god måloppnåelse er uvisst. Det ble ikke avdekket negativ utvikling i kvaliteten på etterforskningen, men dette var ikke hovedfokuset i undersøkelsen.

3.2 *Supplerende undersøkelse for perioden 1. Januar 2017 til 1. Juli 2017.*

I denne undersøkelsen har fokuset vært på vurderingen av etterforskingsskritt i forkant av det/de tilrettelagte avhørene, etterforskningen i etterkant av avhøret og spørsmålet om det er liggetid enten hos etterforsker eller påtaleansvarlig.

Det vises til vedlegg 1 for detaljer mht til hvilke saker som er gjennomgått og vurderingene på den enkelte sak.

Ut fra denne gjennomgangen vurderes at det gjøres gode vurderinger av hvilke etterforskingsskritt som skal gjøres i forkant av de tilrettelagte avhørene for å få disse best mulig. Vurderingen av når det er behov for å be om dialogutskrift fremstår også være forsvarlig samt at det er svært få saker hvor det har vært behov for supplerende avhør. De avhørene som er gjennomgått har vært tilfredsstillende. Med unntak av noen opphold i saksbehandlingen i forbindelse med ferieavvikling, fremstår avhørsleders oppfølgingen og egen behandling av sakene å være tilfredsstillende. Det er mao lite liggetid å observere i de sakene som er gjennomgått for denne siste perioden.

Av alle påtaleavgjorte saker, dvs 116 saker, er det kun 18 saker med saksbehandlingstid på over 120 dager, noe som tilsier at det heller ikke i det resterende av de påtaleavgjorte sakene er mye liggetid. I gruppen ikke påtaleavgjorte saker er det flere saker med behandlingstid på over 240 dager så dette bildet kan endres noe på sikt.

4 **Betydningen av frister for den totale saksbehandlingstiden og kvaliteten**

De undersøkelsene som er utført tilsier klart at fristene, ressursene og fokuset samlet sett på denne sakstypen er positiv for saksbehandlingstiden. Det har vært vanskelig å avdekke negative funn i forhold til dette. Tilsvarende gjelder generelt for kvaliteten. Det ble fra avhørslederne uttrykt at de fremdeles opplever noe vekslende kvalitet, særlig på siktedeavhør foretatt på aksjonsdager ute på mindre enheter. De opplever at kvaliteten fremdeles er for personavhengig.

I møte med avhørslederne og koordinatorene ble det opplyst at de opplever at de i perioder må "løpe" i nye avhør for å overholde frister og at slutføringen av andre saker nødvendigvis blir noe forsinket. Dette kan nok virke noe frustrerende, men også de tilkjennegir et klar oppfatning av at fokuset på fristene gir en positiv effekt samlet sett.

Forutsetningen er selvsagt at det er satt av tilstrekkelig ressurs til å følge opp sakene også i ettetid. Ut fra opplysningene gitt i ovennevnte møte vurderes ressursen i sørdelen av politidistriktet nå som tilstrekkelig og arbeidet med sakstypen er godt organisert. Dette gjelder både på koordinering, etterforskning og avhørsledersiden. Her er spenningen mer om ressurssettingen på disse sakene vil få negative konsekvenser for saksbehandlingstiden på andre prioriterte saker, herunder f.eks voldtekt og vold mellom voksne. I nord er det større bekymring, særlig på etterforskningssiden. Etterforskerne, som utgjør 4 i antall, er spredt geografisk, og siden de er tatt ut av vaktordninger m.m. fører det til reduserte inntekter. Avhørslederne utgjør her 1.8 stillinger og det er sårbart, men det fremstår nå å være et så godt samarbeid innad i påtale at påtaleressurs omfordeles ved behov, f.eks i forbindelse med sykemeldinger og evt. større saker. Fra 1. September 2017 har distriktet ny fast ansatt felles påtaleleder, noe som tilsier at bedringen i samarbeidet vil fortsette. I tillegg opplyses at det er foretatt en endring slik at saker fra "Værnesregionen" for fremtiden skal etterforskes og påtaleavgjøres fra sentrum politistasjon dvs. en forflytting fra nord- til sørdelen av distriktet. Det er noe uklart hvor mange saker dette gjelder innenfor dette saksfeltet, men det forventes å ha en positiv

effekt på arbeidsbelastning.

5 Prioritering innad i saksgruppen

Det er ikke *skriftlige rutiner* for prioritering av saker innad i saksgruppen.

I nevnte møte ble det diskutert om prioritering opplevdes å være utfordrende, noe alle de tilstedeværende tilbakeviste. Det ble forløpende foretatt prioriteringer og omrokkering på arbeidsoppgaver for å prioritere de alvorligste sakene, herunder blant annet saker med varetektsfengsling og saker hvor barn midlertidig var flyttet ut av hjemmet.

I gjennomgangen av enkeltsaker er det ikke gjort enkeltstående funn som tilsier manglende evner til å prioritere, men dette er noe vanskelig å vurdere da liggetid ikke er begrunnet.

6 Oppsummering

6.1 Saksbehandlingstid

Saksbehandlingstiden på denne sakstypen er redusert i ikke ubetydelig grad de siste 2 årene. Dette antas både å være et resultat av fristreglene, ressurstilgang og organiseringen av etterforsknings- og påtalearbeidet vedrørende disse sakene. Det er nå få saker med mye ren liggetid.

Oppklaringsprosenten er god, mens antallet saker med *positiv påtaleavgjørelse* er lav. De kvalifiserte henleggelsesbegrunnelsene benyttes i stor grad og årsaken til dette bør undersøkes i senere tilsyn.

6.2 Kvalitet i oppfølging av sakene

Ut fra våre funn er det nå jevnt over *adekvat oppfølging* fra avhørsledernes side. Dette gjelder både i forhold til prioritering, fremdrift, avgrensing og beslutning i forhold til valg av etterforskningskritt. Saksstypen er klart prioritert fra ledelsen i politidistriktet i form av ressurssetting.

6.3 Kvaliteten på tilrettelagte avhør

I undersøkelsen er noen avhør gjennomgått. I tillegg har vi hatt et møte på embetet for en generell vurdering.

Det er vår samlede oppfatning at *avhørene kvalitativt har forbedret seg*, men at det er fremdeles er mulig å forbedre de ytterligere, særlig i forhold til tids- fastsettelse av hendelser og gjentakelser. Avhørene er imidlertid mer spisset enn tidligere, de går mer rett på hovedproblemstillingene og spørsmålsstillingen er jevnt over uten føringer.

Det er sjeldent behov for supplerende avhør og dette underbygger at det er gjort tilstrekkelig forarbeid i form av innhenting av opplysninger m.m. før de tilrettelagte avhørene gjennomføres.

6.4 Konklusjon

Det er vår hovedkonklusjon at Trøndelag politidistrikt i dag har en tilfredsstillende

behandling av saker med tilrettelagte avhør. Innføring av frister og fokus rettet mot måloppnåelse knyttet til disse, fremstår samlet sett å ha positiv effekt på saksbehandlingstiden, uten at det har påvirket kvaliteten negativt.

Vi har en viss bekymring knyttet til antallet saker som henlegges og dette vil bli fulgt opp i fremtidige tilsyn. Tilsvarende gjelder for vårt tiltak i tilsynsrapport av 19. april 2017 pkt. 4 andre avsnitt.

Trøndelag statsadvokatembeter

Unni Sandøy
statsadvokat

Vedlegg: Tabell med gjennomgang av enkeltsaker for 2017
Tilsynsrapport av 19. april 2017 med vedlegg
Trøndelag politidistrikts svarbrev av 7. April 2017

Kopi: Trøndelag politidistrikt v/ politimester Nils Kristian Moe